

Βοηθός Εξομολόγησης

Πολλοί προσερχόμενοι στην εξομολόγηση, δεν γνωρίζουμε πολλά πράγματα ή δεν έχουμε κάτι να πούμε και φέρνουμε σαν δικαιολογία την αδύναμη μνήμη μας. Γι' αυτό και ζητάμε από τον Πνευματικό (Επίσκοπο ή Ιερέα) να μας βοηθήσει.

Όμως γράφει ορθά κάποιος Κληρικός ότι, *«η αδύναμη μνήμη και η ξεχασιά δεν αποτελεί πάντα δικαιολογία. Μπορεί να προέρχεται από έλλειψη σοβαρότητας απέναντι στην αμαρτία, από την πώρωσή μας. Η αμαρτία που βαραίνει τη συνείδησή μας δεν θα ξεχαστεί».*

Είναι απαραίτητο πριν να προσέλθουμε στον Πνευματικό, να καθίσουμε σ' ένα ήσυχο μέρος, να προσευχηθούμε θερμά στον Θεό να μας δώσει αληθινή μετάνοια, να φωτίσει τα κρυπτά των καρδιών μας και να κάνουμε μια όσο το δυνατόν τίμια βυθοσκόπηση.

Ένας από τους κύριους σκοπούς αυτού του απλού κειμένου είναι να βοηθήσει σε μια καλύτερη προετοιμασία και σ' ένα πιο βαθύ αυτοέλεγχο. Η προσπάθειά μας δεν είναι να φοβήσουμε τον πιστό, αλλά να τον προβληματίσουμε για να δει πιο σοβαρά το μέγα αυτό Μυστήριο της Εξομολόγησης. Η ενδεικτική καταγραφή των αμαρτημάτων που παρατίθεται δεν γίνεται για να απογοητεύσει, αλλά για να μας βάλει την καλή ανησυχία μέσα μας, ώστε να αφήσουμε την επιπολαιότητα και αδιαφορία, η οποία συνήθως μας χαρακτηρίζει ιδίως στα πνευματικά.

Όλ' αυτά που θα αναφερθούν παρακάτω είναι ένας καθρέπτης μέσα από τον οποίο μπορούμε να δούμε τον εσωτερικό μας κόσμο, όπως επίσης και ποιες πράξεις ή και κατάστασεις είναι αμαρτωλές και τις αγνοούμε λόγω πιθανώς της σκληροκαρδίας μας.

Πόσοι από μας εξομολογούμαστε ασήμαντα πράγματα και αφήνουμε τα βαρύτερα;

Μια σημαντική μερίδα ανθρώπων νιώθουν απόγνωση από το πλήθος ή το μέγεθος των αμαρτιών τους. Πιστεύουν πως δεν υπάρχει ελπίδα σωτηρίας ή πως οι αμαρτίες τους είναι τόσο μεγάλες και φοβερές, που θα καταπλήξουν και θα σοκάρουν τον Πνευματικό. Όμως αυτό είναι μεγάλο λάθος. Τα πάσης φύσεως αμαρτήματα που αναγράφονται στα βιβλία της Εκκλησίας, ως υπενθύμιση των αναρίθμητων τρόπων που αμαρτάνουν οι άνθρωποι, σκοπό έχουν να βοηθήσουν σε μια γνήσια αυτοκριτική και σωστή προετοιμασία, αλλά παράλληλα δίνουν θάρρος κι ελπίδα στον αμαρτωλό άνθρωπο, που βρίσκεται στα όρια της απόγνωσης. Του δείχνουν, δηλαδή, ότι η Εκκλησία γνωρίζει καλά την ανθρώπινη αμαρτωλότητα· ότι και οι δικές του βαριές αμαρτίες δεν είναι άγνωστες και ότι τίποτε δεν νικά την θεία Φιλανθρωπία, αρκεί να υπάρχει αληθινή μετάνοια.

Αυτή και μόνον η ανάγκη, που σήμερα με την άμβλυση των συνειδήσεων γίνεται επιτακτικότερη, μας παρακινεί να καταγράψουμε πολλές από τις αμαρτίες, που πιστεύουμε

ότι θα βοηθήσουν σε μια καλύτερη προετοιμασία στην Μετάνοια και στο Μυστήριο της ιεράς Εξομολογήσεως.

Να σημειώσουμε ότι η Εξομολόγηση δεν αποτελεί μέσον για να απαριθμήσουμε τις τυχόν καλές πράξεις και επιτυχίες μας. Αλλά ακριβώς το αντίθετο: πηγαίνουμε για να καταθέσουμε στο πετραχήλι του Πνευματικού και δι' αυτού στον Θεό, τις πτώσεις, τα λάθη, τις αμαρτίες και τα πάθη μας, για να λάβουμε συγχώρηση. Δεν πηγαίνουμε για να κρίνουμε και κατακρίνουμε άλλους, αλλά τους εαυτούς μας και μόνον. Επίσης, η Εξομολόγηση δεν αποτελεί ευκαιρία για να συζητήσουμε απλώς διάφορες πνευματικές απορίες μας ή γενικά δυσκολίες της ζωής μας· πρόκειται για ακτινογραφία της ψυχής, που πρέπει να την εκθέσουμε για να φύγει το κακό που την λερώνει, η αμαρτία, και να έλθει η ιαματική χάρη του Θεού. Ακόμη, δεν πηγαίνουμε στην Εξομολόγηση για να συζητήσουμε τις ανησυχίες μας για άτομα του οικογενειακού ή συγγενικού μας χώρου, σχετικά με προβλήματα και δυσκολίες τους. Αυτό μπορεί να γίνει σε άλλη ευκαιρία, και δεν είναι θέμα Εξομολόγησης, εκτός κι αν υπάρχει κάποια αμαρτία σε σχέση με τα πρόσωπα αυτά που βαραίνει εμάς. Κατόπιν τούτων, εκθέτουμε βοηθητικά τα εξής:

Α' Η ΣΧΕΣΗ ΜΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΘΕΟ

Έλλειψη ζωντανής σχέσης αγάπης με τον Θεό.

Κλονισμός πίστεως κι εμπιστοσύνη στον Θεό και στην πρόνοιά Του, στις οποιοσδήποτε δυσκολίες. Εμφάνιση μέσα μας αδυναμίας, αμφιβολίας και ολιγοπιστίας. Θέμα ολιγοπιστίας στις ημέρες μας είναι και η «μικροβιοφοβία» εντός των καθαγιασμένων Ναών του Θεού, η οποία ταλαιπωρεί πολλούς χριστιανούς. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν λαμβάνουμε κάποια μέτρα ιδίως εν σχέσει με πιστούς που πάσχουν από εμφανή συμπτώματα ασθενείας. Αλλά τούτο πολύ απέχει από το να αντιμετωπίζουμε τους Αδελφούς μας εντός μάλιστα του Οίκου του Κυρίου, ως επικίνδυνους φορείς μικροβίων οι οποίοι πρέπει να αποφεύγονται διότι θα μας «μολύνουν».

Αδιαφορία για την προσευχή, νηστεία, θεία λατρεία, εκκλησιασμό, συχνή θεία Μετάληψη (**θεία Μετάληψη γίνεται μόνο με την ευλογία του πνευματικού μας**). Η νηστεία ειδικώς είναι βασικό βοήθημα στην ένδειξη εγκράτειας και ταπείνωσης. Ανάγκη να συνοδεύεται και από προσευχή και αγαθοεργία. Χωρίς νηστεία πνευματική ζωή δεν νοείται. Εχουμε τις τέσσερεις νηστείες του έτους (**Τεσσαρακοστή, Αγ. Αποστόλων, Παναγίας, Χριστουγέννων**) και την νηστεία κάθε **Τετάρτη** και **Παρασκευή**. Κατάλυση της νηστείας χωρίς σοβαρό λόγο υγείας, αποτελεί σοβαρή πτώση και υποταγή στις υποδείξεις του πονηρού.

Αδιαφορία για τη μελέτη της αγίας Γραφής και πνευματικών βιβλίων.

Γογγυσμός κατά του Θεού, βλασφημία ή λογισμοί βλασφημίας.

Όρκος, επιορκία, ψευδορκία, μη εκπλήρωση ταμάτων και υποσχέσεων.

Μαγεία, μαντεία, αστρολογία, κ.λπ., πίστη στις προλήψεις, στην τύχη, στα όνειρα.

Συμμετοχή έμμεση ή άμεση σε τελετές και εκδηλώσεις που αποτελούν κατάλοιπα του παγανισμού (καρνάβαλος, μεταμφιέσεις, κοσμικές φιέστες, χοροεσπερίδες κ.λπ.).

Όλα αυτά τα αμαρτήματα έχουν το καθένα την σοβαρότητά τους. Θα σταθούμε μόνον σε τρία από αυτά, στα οποία οι Χριστιανοί δεν δίνουν τόση σημασία:

I) Το πρώτο είναι το θέμα της θείας Μεταλήψεως. Η πλειοψηφία των Χριστιανών ζουν μακριά από το Ποτήριο της Ζωής, πολλές φορές χωρίς λόγο. Όμως, η αποφυγή της Θείας Κοινωνίας είναι περιφρόνηση της θυσίας του Χριστού και βέβαια μεγάλη αμαρτία [*Σημειωτέον ότι στον Ναό μας, ο οποίος ανήκει στην Εκκλησία των Γνησίων Ορθοδόξων Χριστιανών (Πατρίου Ημερολογίου), η θεία Κοινωνία δίδεται **μόνον** στα μέλη της Εκκλησίας μας. Αυτό είναι θέμα αρχής*].

II) Το δεύτερο είναι η προσευχή. Συνήθως στην εξομολόγηση μιλάμε σχολαστικά για τη νηστεία, ή για άλλα ασήμαντα πράγματα και δεν αναφέρουμε καθόλου το θέμα της προσευχής, με την οποίαν έχουμε πάρει σχεδόν «διαζύγιο». Ούτε βέβαια για την αμέλειά μας κατά την ώρα της προσευχής. Κι έπειτα απορούμε για την κατάστασή μας. Πώς μπορούμε όμως χωρίς την συχνή Θεία Κοινωνία και την διαρκή επικοινωνία με τον Θεό να προχωρήσουμε; Έλεγε κάποιος ιερέας πολύ σοφά: «Αν θέλεις να δεις πόση αγιότητα και πνευματικότητα διαθέτει κάποιος, ρώτησέ τον πόσο προσεύχεται!». Δεν είναι τυχαίο πως όλοι ανεξαιρέτως οι Άγιοί μας ήταν άνθρωποι προσευχής. Το κυριότερο έργο τους ήταν η προσευχή, κάτι που για μας είναι πάρεργο.

Θυμίζουμε ότι κάθε πιστός Ορθόδοξος Χριστιανός οφείλει από ανάγκη της ψυχής του να προσεύχεται σταθερά/καθημερινά με τις κύριες προσευχές της Εκκλησίας: Πρωινή προσευχή (Ορθρος), απογευματινή προσευχή (Εσπερινός), βραδινή προσευχή (Απόδειπνο). Οι προσευχές αυτές υπάρχουν σε συντομευμένες μορφές σε διάφορα μικρά Προσευχητάρια που κυκλοφορούν και είναι προσιτά σε όλους, μικρούς και μεγάλους. Επίσης, στις μέρες μας υπάρχουν ειδικές εφαρμογές με τις προσευχές αυτές, όπως και με πάρα πολλές άλλες σύμφωνα με τις ανάγκες καθενός, για τα κινητά τηλέφωνα. Με λίγη καλή προσπάθεια και θέληση, μπορούμε να γεμίζουμε τον κενό ή ελεύθερο χρόνο μας, με το προσευχητικό θυμίαμα της χάριτος του Θεού και να πλουτίζουμε την ψυχή μας. Έτσι καθαριζόμαστε και αποφεύγουμε την αμαρτία και γενικά τις παγίδες του πονηρού. Να θυμίσουμε επίσης, ότι μπορούμε ανά πάσα στιγμή της ζωής μας να λέμε μέσα μας την πιο

σύντομη αλλά και ισχυρή προσευχή που υπάρχει: «Κύριε Ιησού Χριστέ, Γιέ του Θεού, ελέησόν με τον αμαρτωλόν»!

Επίσης, χωρίς την κατάλληλη προθέρμανση, προσευχή δεν γίνεται. Χωρίς σταθερή-καθημερινή, λίγη έστω μελέτη, από το άγιο Ευαγγέλιο, τους Βίους των Αγίων και γενικά τα πνευματικά βιβλία με τις σοφές και σωτήριες υποδείξεις τους, δεν είναι δυνατόν να έχουμε και να διατηρήσουμε πνεύμα προσευχής και πνευματικής διάθεσης και προόδου.

Αν σε όλα αυτά δεν μπορούμε να συγκεντρωθούμε και φεύγει ο νους μας, να τον επαναφέρουμε. Αυτό να μην μας αποθαρρύνει. Με τον καιρό και την επιμονή στην προσπάθεια, θα έχουμε αποτέλεσμα. Μόνον, να μην διευκολύνουμε μόνοι μας τον νού μας να ξεφεύγει με τις απροσεξίες στις αισθήσεις μας που πράττουμε ασυλλόγιστα.

III) Τέλος, το θέμα της μαγείας. Είναι μια μεγάλη πληγή. Χιλιάδες άνθρωποι τρέχουν σε μάγους, σε καφετζούδες, σε χαρτορίχτρες, σε αστρολόγους, ή σε «φωτισμένες» και οραματίστριες. Πηγαίνουν ελαφρά τη καρδία, αγνοώντας ότι αυτό αποτελεί την χειρότερη βλασφημία κατά του Θεού, την άρνηση του βαπτίσματος, την συνεργασία με τον σατανά. Ασχολούνται με χαρτιά-ταρώ, με ανάγνωση αποκρυφιστικών βιβλίων, με ενασχόληση νεοεποχιστικών πρακτικών (γιόγκα, εναλλακτικές θεραπείες τύπου ρέικι, κρυσταλλοθεραπείες κλπ., πανθειστικές ή παγανιστικές θεωρίες κλπ.). Ακόμη και η ανάγνωση και παρακολούθηση τέτοιων πραγμάτων, δημοσιευμάτων και εκπομπών, έστω και από περιέργεια, προξενεί στην ψυχή μεγάλη βλάβη και ζημία. Ο αποκρυφισμός γενικά στις μέρες μας έχει πάρα πολλές μορφές και διακλαδώσεις και χρειάζεται πολύ μεγάλη προσοχή, για να μην περιπέσει κάποιος στην σκοτεινή και ψυχοβλαβή επίδρασή του.

B' Η ΣΧΕΣΗ ΜΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΠΛΗΣΙΟΝ

Έλλειψη αγάπης για τον πλησίον, αδιαφορία γι' αυτόν, υποτίμηση, περιφρόνηση.

Μίσος, φθόνος, χαιρεκακία, έχθρα, μνησικακία, εκδικητικότητα, ανταπόδοση κακού, σκληρότητα, ασυγχωρησία, πικρία, φθόνος, ζήλεια.

Εριστικότητα, φιλονικία, κατάρες, ύβρεις, ειρωνεία, εμπαιγμός, κοροϊδία, χειροδικία, φόνος (εδώ υπάγονται και οι εκτρώσεις).

Έλλειψη υπομονής. Έλλειψη ταπείνωσης.

Κατάκριση, κουτσομπολιό, καταλαλιά, ιεροκατηγορία, συκοφαντία, ραδιουργία, καχυποψία, περιέργεια.

Ψεύδος, ανειλικρίνεια, ανεντιμότητα. Το ψέμα έχει τόσο πολλές μορφές και είναι τόσο διαδεδομένο, ώστε να είναι σχεδόν το πιο συχνό και συνηθισμένο πράγμα στα

στόματα ολονών, μικρών και μεγάλων. Ο Θεός το αποστρέφεται, είναι Θεός Αληθείας και μας θέλει αληθινούς, όχι ψεύτες!

Κλοπή, κατάχρηση, καταστροφή ξένης περιουσίας, κακομεταχείριση της δημιουργίας του Θεού.

Αγνωμοσύνη, αχαριστία, αναιδεια, θρασύτητα, έλλειψη σεβασμού και υπακοής σε γονείς, προϊσταμένους, κληρικούς κ.λπ. Η ασέβεια, η σκληρότητα, η εγκατάλειψη ιδίως απέναντι στους γονείς από μέρος των παιδιών που παρατηρείται, και μάλιστα όταν αυτοί γεράσουν και καταπέσουν, είναι κάτι πολύ σοβαρό. Εδώ χρειάζεται θυσία και απέραντη υπομονή, διότι συνήθως οι μεγάλοι άνθρωποι συμπεριφέρονται χειρότερα και από μικρά παιδιά, αλλά να γνωρίζουμε ότι όποια συμπεριφορά δείξουμε, αυτήν ακριβώς θα μας δείξουν και οι άλλοι όταν κι εμείς φθάσουμε σε παρόμοια κατάσταση.

Παράλειψη καλού κι ελεημοσύνης. Χωρίς πνεύμα ευσπλαχνίας και ελεημοσύνης στους έχοντες ανάγκη, έστω και από το υστέρημά μας, δεν θα βρούμε κι εμείς έλεος από τον Ελεήμονα και Φιλάνθρωπο Κύριό μας. Αυτός μας βεβαιώνει πως ό,τι κάνουμε στον συνάνθρωπό μας, σε Αυτόν το κάνουμε, είτε καλό είτε κακό.

ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Έλλειψη αγάπης, πνεύματος θυσίας, υποχωρητικότητας κι αλληλοκατανόησης.

Έλλειψη ενδιαφέροντος, καλοσύνης και χρόνου για τον (την) σύζυγο και τα παιδιά.

Εριστικότητα, πείσμα, υπονόμηση συζύγου.

Αδιαφορία για την ανατροφή και χριστιανική αγωγή των παιδιών.

Παράλογες και εγωιστικές απαιτήσεις από σύζυγο και παιδιά. Συγκρούσεις αδικαιολόγητες σε σκληρότητα. Στάσεις που δεν ταιριάζουν ούτε σε απίστευτους, πόσο μάλλον σε Ορθοδόξους Χριστιανούς.

Άκαιρες, πιεστικές και αδικαιολόγητες επεμβάσεις στη ζωή και στις αποφάσεις των παιδιών, ή στις οικογένειές τους, αν αυτά έχουν ήδη δημιουργήσει οικογένειες. Υπονόμηση των προσπαθειών τους και του δεσμού τους.

Ανεπίτρεπτες εξωσυζυγικές σχέσεις, Μοιχεία.

ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Απάτη, νοθεία στην εργασία ή στο εμπόρευμα.

Αισχροκέρδεια, παρανομία, τοκογλυφία, απόκρυψη εμπορευμάτων, κλοπή.

Ανεπιθύμητες στις συναλλαγές, δολιότητα επαγγέλματος.

Κακομεταχείριση, εκμετάλλευση, αδικία σε βάρος των υπαλλήλων, εργατών, υφισταμένων.

Δίχως να θέλουμε να παραβλέψουμε ή να υποτιμήσουμε καμιά αμαρτία, θα σταθούμε και πάλι σε τρεις, που ταλαιπωρούν ιδιαίτερα τις ψυχές μας, αλλά δεν δίνουμε μεγάλη σημασία.

1) Η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων έχουμε κάποιο μικρό ή μεγάλο πρόβλημα στις διαπροσωπικές σχέσεις. Για ασήμαντες αφορμές πολλές φορές, ερχόμαστε σε προστριβές με τους άλλους. Μια αθώα κουβέντα, ή μια σπιθαμή γης, γίνεται αιτία συχνά να καταστραφούν φιλίες, ή συγγενικοί δεσμοί. Ο εγωισμός και η κακία μας κατακλονίζουν και δείχνουμε μια δαιμονική σκληρότητα, ένα σατανικό πείσμα. Έτσι φτάνουμε πολλοί στον πνευματικό, εξομολογούμαστε ένα σωρό ασήμαντες λεπτομέρειες και δεν θεωρούμε σημαντικό να ομολογήσουμε την έλλειψη αγάπης και την σκληρότητά μας· ότι π.χ. έχουμε διακόψει την επικοινωνία με τον αδελφό μας, τον γείτονα, τον φίλο, τον συγγενή· ότι δεν του λέμε ούτε «καλημέρα». Ή και αν τα εξομολογούμαστε, το κάνουμε ψυχρά και τυπικά, σαν να μην συμβαίνει τίποτα· περισσότερο για να δείξουμε πόσο άδικο έχει ο άλλος και πόσο δίκαιο εμείς. Οι Πνευματικοί πολύ συχνά είναι μάρτυρες μιας παράλογης κατάστασης. Αυτοί μας συστήνουν, δηλαδή, να προσπαθήσουμε να συμφιλιωθούμε με τον πλησίον μας ή ακόμη και τον εχθρό μας, και μεις απαντάμε αναιδέστατα: *«Μέχρι να πεθάνω δεν θα του μιλήσω! Δεν θέλω να τον δω στα μάτια μου! Ούτε στην κηδεία μου θέλω νάρθει!»*. Είναι όμως αυτό εξομολόγηση; Υπάρχει σ' αυτά τα λόγια υποψία μετανοίας; Κι έχουμε έπειτα την απαίτηση να μας επιτρέψει ο Πνευματικός μας να συμμετάσχουμε στη Θεία Κοινωνία, την στιγμή που αυτή την Θεία Κοινωνία την αρνούμαστε και την υπονομεύουμε; Η αρρώστια αυτή είναι τόσο φοβερή, που απαιτεί θερμή προσευχή και προσπάθεια για να φύγει από πάνω μας και κυρίως από μέσα μας.

Τέλος, ας μην ξεχνούμε πως ο ίδιος ο Χριστός θεωρεί την αμαρτία αυτή ως το μεγάλο εμπόδιο για την συμμετοχή στη Θεία Κοινωνία: *«Εάν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκεῖ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου»*. Δηλαδή, *«ὅταν προσφέρεις τὸ δῶρο σου στο ναό κι ἐκεῖ θυμηθεῖς πως ὁ ἀδελφός σου ἔχει κάτι ἐναντίον σου, ἀφησε ἐκεῖ, μπροστά στο θυσιαστήριο το ναοῦ τὸ δῶρο σου, καὶ πήγαινε νὰ συμφιλιωθεῖς πρῶτα με τὸν ἀδελφὸ σου, καὶ ὕστερα ἔλα νὰ προσφέρεις τὸ δῶρο σου»* (Ματθ. ε' 23-24). Η συγχώρηση είναι το πιο απαραίτητο για την συμμετοχή μας στα σωστικά Θεία Μυστήρια. Αν δεν συγχωρήσεις, δεν συγχωρεῖσαι.

II) Ας σταματήσουμε και σε μian άλλη φοβερή αμαρτία, την κατάκριση, που ανθεί ιδιαίτερα στα «χριστιανικά» περιβάλλοντα. Ο λόγος του Ιησού είναι κατηγορηματικός: *«Μή κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε»* (Ματθ. ζ' 1). Εμείς όμως δεν χάνουμε ευκαιρία για να κατάκρινουμε. Λησμονούμε πως η κρίση ανήκει μόνο στον Θεό. Γι' αυτό και η κατάκριση είναι «αντιποίηση αρχής». Σήμερα είναι συνηθισμένο να μιλάμε και να επισημαίνουμε τα εσχατολογικά «σημεία» -τα οποία πράγματι έχουν πληθυνθεί πάρα πολύ και απαιτείται μεγάλη εγρήγορση για να αποφύγουμε την πλάνη, την εξαπάτηση και την αποστασία-, όπως και να αναζητούμε προφητείες για τον επικείμενο ερχομό του Ανόμου κ.λπ.. Όμως, ο άγιος Αναστάσιος ο Σιναΐτης μας θυμίζει ένα φοβερό λόγο: *«Εκείνος που κρίνει πριν από την (Δευτέρα) Παρουσία του Χριστού, είναι αντίχριστος, γιατί αρπάζει το αξίωμα του Χριστού!»*.

Όλα αυτά βεβαίως γίνονται διότι θεωρούμε ότι εμείς έχουμε πάντα δίκαιο, ότι μόνο η δική μας γνώμη και άποψη είναι η σωστή. Οποιοσδήποτε λοιπόν πει ή κάνει κάτι διαφορετικό κατακρίνεται αμείλικτα. Η πηγή της κατάκρισης είναι η μεγάλη ιδέα για τον εαυτό μας. Δεν βλέπουμε τις δικές μας αμαρτίες γιατί νομίζουμε σφαλερά ότι δεν έχουμε, και έτσι ασχολούμαστε με τις ζωές των άλλων.

III) Τέλος, ας θίξουμε με λίγα λόγια και το αμάρτημα του σκανδαλισμού, που σήμερα το θεωρούμε παρωνυχίδα. Σκανδαλίζουμε τους άλλους με χίλιους δυό τρόπους: με την ασυνέπεια λόγων και πράξεών μας, με τη γλώσσα μας, την απροσεξία, την ανεντιμότητα, την άστατη ζωή μας, την προκλητική εμφάνισή μας. Και εδώ ο Χριστός είναι κάτι παραπάνω από κατηγορηματικός. Ας θυμηθούμε τί είπε για τα σκάνδαλα και τους σκανδαλοποιούς: *«ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς περικείται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν»*. Δηλαδή, *«Εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ἔλθουν τὰ σκάνδαλα· ἀλλοίμονον ὅμως σ' ἐκεῖνον που τὰ προκαλεῖ. Εἶναι προτιμότερο γι' αὐτόν νὰ κρεμάσει μια μυλόπετρα στον λαιμό του και νὰ ριχτεῖ στη θάλασσα»* (Λουκ. ιζ' 1-2). Με αυτό, ο Χριστός θέλει να δείξει πόσο φοβερό είναι το να σκανδαλίζουμε τους άλλους, πόσο ολέθριο είναι για την πνευματική μας κατάσταση.

Γ' Η ΣΧΕΣΗ ΜΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ

Αδιαφορία για την πνευματική ζωή και κατάρτισή μας.

Ανευθυνότητα, ραθυμία, ακηδία, αμέλεια.

Απρεπείς διασκεδάσεις, συμμετοχή ή παρακολούθηση ανάρμοστων εκδηλώσεων μουσικών, πάρτι, αθλητικών ή άλλων, όπου κυριαρχεί η έξαψη των παθών και η απόχαυνωση. Άλλο υγιής ψυχαγωγία ή άθληση, άλλο αυτό που επικρατεί και κυριαρχεί σήμερα και που προβάλλεται και διαδίδεται.

Χαρτοπαιξία, τυχερά παιχνίδια (τζόγος) σε πάρα πολλές μορφές που αποτελούν κυριολεκτικά μάλιστα για πολύ μεγάλο μέρος συνανθρώπων μας, ακόμη και θεωρουμένων χριστιανών, δεσμεύοντας τις ψυχές τους στα δίχτυα του πονηρού αλλά και καταστρέφοντας κυριολεκτικά την ζωή τους.

Γαστριμαργία, λαιμαργία, μέθη, ναρκωτικά, κάπνισμα. Να τονίσουμε ότι και μόνο από το κάπνισμα, ο πειρασμός έχει μεγάλο και ισχυρό δικαίωμα έναντί μας και μας δυναστεύει, στερώντας μας από την έλευση και επενέργεια της θείας Χάριτος μέσα μας.

Φιλαργυρία, απληστία, πλεονεξία, πλούτος, καταναλωτική μανία, πολυτέλεια, επιδίωξη βολέματος.

Υποκρισία, δηλ. άλλοι είμαστε εσωτερικά, άλλοι θέλουμε να φαινόμαστε εξωτερικά. Κρύβουμε επιδέξια τα πάθη μας, τα παραλλάσσουμε, για να εξαπατήσουμε τον εαυτό μας και τους άλλους.

Πονηρία, αισχρολογία, αργολογία, φλυαρία.

Θυμός, οργή, ύβρεις, απρεπείς και χυδαίες εκφράσεις, αθυροστομία, ανόητα αστεία, θορυβώδεις φωνές, κραυγές, απαίσια γέλια και εκφράσεις υπερβολικές.

Υπερηφάνεια, οίηση, εγωισμός, φιλαυτία, υπεροψία, ματαιοδοξία, κενοδοξία, φιλαρχία, φιλοπρωτεία, μεγαλομανία, μεγαλοστομία, φιλαρέσκεια, αυταρέσκεια, επιδίωξη επαίνων, πείσμα, ισχυρογνωμοσύνη, δαιμονική αυτοπεποίθηση, ιδιοτροπία. Χλευασμός των άλλων, φανέρωση των ελαττωμάτων τους, απόκρυψη των καλών τους, αυτοδικαίωση, δικαιολογίες συνεχείς.

Αμαρτίες και πειρασμοί της σάρκας. Έλλειψη σεβασμού στο σώμα, που είναι ναός του Αγίου Πνεύματος. Ανάγνωση ανήθικων περιοδικών, βιβλίων κ.λπ. ή παρακολούθηση ανήθικων κινηματογραφικών, θεατρικών, τηλεοπτικών έργων και θεαμάτων και μάλιστα στο διαδίκτυο (ίντερνετ), στο οποίο πλέον η πρόσβαση είναι πάρα πολύ εύκολη ακόμη και για τα μικρά παιδιά. Ανήθικες σκέψεις, λογισμοί, φαντασίες. Πορνεία, μοιχεία, αυνανισμός.

Προφυλάξεις, αντισύλληψη, έκτρωση.

Σαρκικές σχέσεις εκτός γάμου, παραφύσιν σχέσεις εντός και εκτός γάμου.

Σήμερα, πάρα πολύ διαδεδομένο στον κόσμο είναι το φαινόμενο των παράνομων συμβιώσεων, όχι μόνο νέων αλλά και ανθρώπων μεγάλης ηλικίας. Οι άνθρωποι, ακόμη και οι χαρακτηριζόμενοι ως Ορθόδοξοι Χριστιανοί, έχουν την τάση να συζούν χωρίς ευλογία Εκκλησίας, χωρίς Μυστήριο γάμου, και νομίζουν ότι αφού αυτό είναι κάτι τό διαδεδομένο, είναι και κοινωνικά αποδεκτό. Όχι όμως από τον Θεό και την Εκκλησία Του. Δεν είναι δυνατόν να δικαιολογηθεί κάτι τέτοιο σύμφωνα με το άγιο Ευαγγέλιο. Αποτελεί ανατροπή

του Χριστιανικού ήθους και χρειάζεται άμεση διόρθωση, αν πρέπει όσοι ενέχονται σε αυτό, να έχουν ελπίδα για πνευματική αποκατάσταση, μυστηριακή ζωή και σωτηρία.

Αλλά και οι νέοι και νέες, για να κρατηθούν αγνοί μέχρι τον γάμο τους, είναι σήμερα μέγας άθλος, στο σαρκολατρικό περιβάλλον που ζούμε και το οποίο μας βομβαρδίζει συνεχώς με εικόνες, συνθήματα, παραδείγματα και προτροπές ενός life style που προβλέπει κάθε σαρκική ικανοποίηση χωρίς κανέναν απολύτως περιορισμό. Χρειάζεται γενναίο μαρτυρικό φρόνημα για να μείνουμε αν όχι ανέγγιχτοι, τουλάχιστον όμως σχετικά απρόσβλητοι από τα φοβερά πυρά του πειρασμού που βάλλουν εναντίον μας ακατάπαυστα. Αυτό επιτυγχάνεται μόνον με την θεία χάρη και βοήθεια, όπως και τον συνεχή πνευματικό μας αγώνα, με προσοχή και συνέπεια. Μην ρίχνουμε λάδι στην φωτιά, διότι αλλιώς δεν υπάρχει περίπτωση να μην κατακαούμε.

Να θυμίσουμε επίσης, ότι στις μέρες μας προβάλλονται ακόμη και οι παρά φύσιν σχέσεις ανθρώπων του ίδιου φύλου ως αποδεκτές από μεγάλο μέρος του κόσμου. Είναι περιττό να θυμίσουμε ότι τα αμαρτήματα αυτά είναι τόσο απεχθή και αποκρουστικά στον Θεό, ώστε κατέκαυσε κάποτε με φωτιά και θείαφι τα Σόδομα και τα Γόμορρα. Οι αμαρτωλοί είναι άξιοι οίκτου, αλλά ποτέ οι ανομίες και αμαρτίες, όταν μάλιστα παρόλον ότι είναι εντελώς αφύσικες, θέλουν να παρουσιαστούν ως φυσικές και αποδεκτές. Αυτό είναι έσχατη κατάπτωση και σημείο των εσχάτων χρόνων.

Κι εδώ είναι αναγκαίο να κάνουμε κάποιες παρατηρήσεις.

Πολλοί άνθρωποι που έχουν πέσει σε σαρκικές αμαρτίες, δεν μιλούν γι' αυτές στην εξομολόγηση, γιατί τις θεωρούν «φυσικές». Μάλιστα πολλοί απ' αυτούς προτείνουν στην Εκκλησία να προσαρμοστεί στις σύγχρονες ανάγκες του ανθρώπου και να αλλάξει την στάση της απέναντι σ' αυτά τα θέματα! Η στάση όμως της Εκκλησίας δεν είναι ανθρώπινη επινόηση, για να αλλάξει σύμφωνα με τα βίτσια του καθενός. Η στάση της Εκκλησίας δεν είναι διαπραγματεύσιμη. Δεν έχει ανάγκη η Εκκλησία αλλαγής, αλλά εμείς. Όταν ζητούμε να αλλάξει η Εκκλησία, είναι σαν να ζητούμε να αλλάξει ο Χριστός· όταν λέμε ότι η Εκκλησία κάνει λάθος, είναι σαν να λέμε ότι ο Χριστός κάνει λάθος και πρέπει να αναθεωρήσει αυτά που έχει πει, διότι η Εκκλησία είναι Σώμα Χριστού. Βγάζουμε δηλαδή τον Θεό λάθος, τον βγάζουμε οπισθοδρομικό κ.λπ.

Άλλοι πάλι αντίθετα, θεωρούν τις σαρκικές αμαρτίες σοβαρότερες από τις άλλες. Και έτσι ή ντρέπονται να εξομολογηθούν, ή όταν εξομολογούνται στέκονται με επιμονή μόνον σ' αυτές, αφήνοντας άλλες που μπορεί να είναι βαρύτερες στα μάτια του Θεού. Ας μην ξεχνούμε όμως, πως ο Χριστός, χωρίς να παραθεωρεί τις αμαρτίες αυτές, στάθηκε με ιδιαίτερη συμπάθεια και έδειξε μεγάλη ευαισθησία στους πόρνους. Δεν έκανε το ίδιο όμως με τους υποκριτές και τους φιλάργυρους. Στους πρώτους μάλιστα απηύθυνε τα φοβερά

εκείνα «Ούαι» και την φράση: *«ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ»*, δηλαδή, «σας βεβαιώνω πως οι τελώνες και οι πόρνες θα μπουν πριν από σας στη βασιλεία του Θεού» (Ματθ. κα' 31). Γι' αυτό και η Εκκλησία έχει να επιδείξει ένα πλήθος Αγίων, που το πάθος αυτό δεν μπόρεσε να σταθεί εμπόδιο στο δρόμο τους, αφού το νίκησαν με την μετάνοια και έστρεψαν την αγάπη τους στον Θεό. Πολύ ωραία σημειώνει ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος: *«Είδα ψυχές που έρρεπαν με μανία στους σαρκικούς έρωτες. Αυτές λοιπόν αφού έλαβαν αφορμή μετάνοιας από την γεύση του αμαρτωλού έρωτος, μετέστρεψαν αυτόν τον έρωτα σε έρωτα προς τον Κύριον. Έτσι ξεπέρασαν αμέσως κάθε αίσθημα φόβου και εκεντρίστηκαν στην άπληση αγάπη του Θεού»*.

Γι' αυτό και ο Κύριος στην αγνή εκείνη πόρνη (Λουκ. ζ' 37-48) δεν είπε ότι φοβήθηκε πολύ, αλλά «ότι ηγάπησε πολύ» και κατόρθωσε εύκολα να αποκρούσει τον ένα εμπαθή ανθρωπινο έρωτα με τον άλλον, τον θείο, απαθή και σωτήριο.

Από την άλλη πλευρά ο Χριστός δεν στέκεται στην αμαρτία που γίνεται μόνο με το σώμα, αλλά πάει πολύ βαθύτερα: *«Έγώ δέ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ»* (Ματθ. ε' 28). Επομένως, σύμφωνα με τα λόγια του Κυρίου, ὅλοι σχεδόν σε μικρό ή μεγάλο βαθμό είμαστε παραβάτες της εντολής Του. Καθημερινά μολυνόμαστε από απρεπείς λογισμούς. Και άρα χρειαζόμαστε συνεχή μετάνοια.

Να θυμίσουμε επίσης ότι σημειώσαμε πιο πάνω και το αμάρτημα της φιλαργυρίας. Ελάχιστοι νιώθουμε την ανάγκη να πούμε κάτι γι' αυτό. Μπορεί να λέμε, «δεν σκότωνα, δεν έκλεψα, δεν μοίχευσα» και ὅμως να έχουμε π.χ. 5-6 διαμερίσματα και αρκετές καταθέσεις, ή κι αν δεν έχουμε, αυτό να είναι το όνειρό μας και ο στόχος της ζωής μας. Έτσι, σαν διάθεση να είμαστε φιλοχρήματοι και άπληστοι, λησμονώντας τον λόγο του Ευαγγελίου: *«Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι...»*.

Ξεχάσαμε πως αν ο Χριστός έδειξε συμπάθεια στους πόρνους, δεν έκανε το ίδιο με τον πλούσιο. Είναι τυχαίο ὅτι ο Χριστός κάνει την πιο τρομακτική περιγραφή της κόλασης στην παραβολή του Πλουσίου και του Λαζάρου; Είναι τυχαίο ὅτι ο Χριστός είπε για τους πλούσιους την φοβερή φράση: *«ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. πάλιν δέ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ραφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν»*. Δηλαδή, *«Σας διαβεβαιώνω πως δύσκολα θα μπει πλούσιος στη βασιλεία του Θεού. Και σας το επαναλαμβάνω. Είναι ευκολότερο να περάσει καμήλα από την κλειδαρότρυπα παρά να μπει πλούσιος στην βασιλεία του Θεού»* (Ματθ. ιθ' 23-24). Γιατί ο φιλοχρήματος έχει μόνη του ελπίδα το χρήμα, που δεν τον αφήνει να δει τον διπλανό του. Και τόσο πολύ μεθάει απ' αυτό το πάθος, που κάνει τα πάντα, πατάει επί πτωμάτων για να πλουτίσει. Κανείς σχεδόν

δεν πλουτίζει δίχως αμαρτίες. Ο ίδιος ο μαθητής του Χριστού, ο Ιούδας, τον πρόδωσε για τριάκοντα αργύρια. Ένας άνθρωπος που πιστεύει στο χρήμα, δεν μπορεί να πιστεύει στον αληθινό Θεό. Υπάρχουν βεβαίως και άνθρωποι που έχουνε χρήματα αλλά επιτελούν ελεημοσύνες και φιλανθρωπίες αθόρυβα, μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας. Και έτσι κάνουνε θεάρεστη διαχείριση του πλούτου τους. Δεν είναι κακό λοιπόν να έχεις κάποια χρήματα, το θέμα είναι πώς διαχειρίζεσαι όλα αυτά που σου εμπιστεύθηκε ο Θεός. Εάν έχεις κάνει ως θεό σου την περιουσία σου, τα χρήματα, τα χωράφια σου, τότε αμαρτάνεις, ενώ αν ασκείς την αρετή της ελεημοσύνης, τότε επιτελείς έργο Θεού.

Σημειωτέον ότι πολλοί χριστιανοί αφού εξομολογηθούν δεν ρωτούν τον ιερέα εάν και πότε και με ποια προετοιμασία μπορούν να κοινωνήσουν. Θεωρούν εσφαλμένα ότι αφού εξομολογήθηκαν μπορούν να προσέλθουν στο άγιο Ποτήριο και να λάβουν το Σώμα και το Αίμα του Κυρίου. Ο πνευματικός θα ορίσει εάν και πότε και με ποια προετοιμασία ο πιστός θα κοινωνήσει.

Υπενθυμίζουμε όμως ότι μπορεί ο Πνευματικός να κρίνει ότι ο εξομολογούμενος δεν θα πρέπει να προσέλθει να κοινωνήσει άμεσα, αλλά μετά την πάροδο κάποιου χρονικού διαστήματος. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο πιστός στερείται της Χάριτος. Και πάλι ο πιστός χαριτώνεται από τον Θεό με την υπακοή που θα δείξει στον λόγο του πνευματικού του πατρός και το ταπεινό φρόνημα που θα καλλιεργήσει. Είναι λάθος να θεωρείται η «απαγόρευσή» μας να κοινωνήσουμε ως τιμωρία από τον πνευματικό. Όταν είμαστε άρρωστοι ο γιατρός μπορεί να μας απογορεύσει να κάνουμε κάποια πράγματα όχι επειδή μας τιμωρεί, αλλά διότι θέλει να μας θεραπεύσει. Έτσι θα πρέπει να λογίζεται και η πράξη του πνευματικού που μας στερεί για κάποιο διάστημα την συμμετοχή μας στο Σώμα και το Αίμα του Κυρίου. Μένοντας στην υπακοή στον πνευματικό μας ευαρεστούμε στον Θεό και προοδεύουμε πνευματικά, ενώ αντίθετα η παρακοή μας δείχνει ότι ούτε μετάνοια έχουμε, ούτε ταπείνωση.

Μην λησμονούμε το εξής πάρα πολύ σημαντικό: *«Ο Θεός υπερηφάνοις αντιτάσσεται, ταπεινοῖς δε δίδωσι χάριν»* (1ακ. δ' 6).

Είναι σοβαρό να παραδεχθούμε ότι δεν διαθέτουμε την απαραίτητη αρετή της διακρίσεως σαν Χριστιανοί, και ότι έχουμε ανάγκη συνεχούς πνευματικής καθοδήγησης από έμπειρο και σεβαστό πνευματικό πατέρα, ο οποίος έχει την χάρη και εξουσία του «δεσμεῖν καὶ λύειν» τα αμαρτήματα. Χρειάζεται μεγάλη εμπιστοσύνη σε αυτόν που θα επιλέξουμε για πνευματικό, ώστε να του δείχνουμε υπακοή και να διατηρούμε μαζί του σχέση ειλικρινή. Ο πνευματικός μας πρέπει να είναι ένας και όχι περισσότεροι, και να διατηρούμε σύνδεσμο αγνό και εμπιστευτικό. Αν ντρεπόμαστε και δεν ανοίγουμε την καρδιά μας, αν κρύβουμε αμαρτήματα και πάθη, αν ψευδόμαστε και δεν είμαστε αληθινοί,

τότε όσο καλός και φωτισμένος κι αν είναι, δεν θα ευλογεί ο Θεός να μας καθοδηγεί ορθά και σωτήρια. Η δική μας εμπιστοσύνη και κυρίως η καθαρή εξομολόγησή μας, είναι αυτή που θα ανοίξει τον δρόμο για την χάρη του Θεού, ώστε να δράσει ευεργετικά και θεραπευτικά. Μόνον όσοι εξομολογούνται συχνά και αληθινά-ειλικρινά, θα φυλαχθούν από τον Κύριό μας σε όλα όσα συμβαίνουν και σε όσα δεινά έρχονται και θα έλθουν σαν δοκιμασία της ανθρωπότητας. Ο αληθινός Πνευματικός πατέρας είναι μια ζωντανή εικόνα του Αοράτου Θεού, μας μεταφέρει την ευλογία Του και μας διερμηνεύει το θέλημά Του. Στον βαθμό που θα υπακούουμε και θα αγωνιζόμαστε, επικαλούμενοι την ευχή του, θα βλέπουμε πρόοδο και θα ανεβαίνουμε πνευματικά. Πρόκειται για κάτι το αναντικατάστατο στην ζωή μας και είθε ο Κύριος να μας αξιώνει να έχουμε καλούς και αληθινά Ορθοδόξους Πνευματικούς πατέρες, οι οποίοι να μας οδηγούν απλανώς στην οδό του θείου θελήματος και της ποθητής αιωνίου σωτηρίας μας.

Το βοήθημα αυτό βασίζεται σε ειδικό κείμενο Ενορίας, που αλιεύθηκε στο διαδίκτυο, αλλά υπέστη σημαντική διασκευή και εμπλουτισμό, ώστε να λάβει καλύτερη πληρότητα.

Έπιμέλεια: +Ε.Γ.Κ.

Δεκέμβριος 2021